

23 maart 2022

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Aanpassingen regeling rond de 'nadere vooropleidingseisen hoger onderwijs' Komt het wel goed daarmee?

Inleiding

We gaan in deze nieuwsbrief (maar weer een keer) in op de zaken die spelen rond de aanpassing van de regeling voor de 'nadere vooropleidingseisen' voor het hoger onderwijs. Er is zeker een aantal goede redenen hiervoor, zoals we uiteen gaan zetten. Misschien dat deze beschouwing bepaalde beleidsmakers op het goede spoor kunnen gaan zetten.

Wat speelde er ook al weer rond artikel 7.25 van de WHW...

In november 2020 zijn door de Tweede Kamer voorstellen gedaan om de regeling voor de nadere vooropleidingseisen te gaan veranderen, met een procedure die behoorlijk afwijkt van hetgeen nu het geval is. We hebben in onze nieuwsbrieven een aantal keren aandacht geschonken aan de gevolgen ervan. De voorstellen werden nl. omgezet in amendementen, vastgelegd in de zgn. Variawet om de WHW rond een aantal zaken te kunnen aanpassen.

De veranderingen in artikel 7.25 van de WHW voor de nadere vooropleidingen komen er kortweg gezegd op neer dat er wel landelijke afspraken voor opleidingen kunnen worden gemaakt maar dat individuele hogescholen op eigen initiatief ervan kunnen afwijken en andere vormen en procedures mogen hanteren, voor en na de poort, om het zo te zeggen.

We hebben de consequenties van deze andere opzet geanalyseerd en er is tevens gekeken naar de juridische aspecten van de aanpassingen. Ondanks enige vertraging vanwege vragen die in de Eerste Kamer werden gesteld, werd de Variawet in het voorjaar van 2021 aangenomen. Maar daarbij bleken toch allerlei fouten niet te zijn hersteld. Om die reden hebben we in augustus 2021 weer aan de bel getrokken bij de TK, toch de partij die met de aanpassingen het een en ander voor ogen had. Men gebruikte vervolgens ook deze bel om OCW hiermee wakker te schudden.

Dat leidde tot het door de minister moeten erkennen dat op een zevental punten alsnog de veranderingen in de wetgeving dienden te worden aangepast, via een zgn. Verzamelwet. Voor de inhoudelijke zaken die we hadden aangekaart, kon ondanks het aandringen van de Vaste Kamercommissie Onderwijs, geen gehoor worden gevonden bij OCW. De aangevoerde redenen kenden een hoog politiek en afwijzend karakter, maar dat is wat kan gebeuren in het spel zoals dat nu eenmaal wordt gespeeld. Zodra de nieuwe Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs (Ratho) er is, op basis van het nieuwe artikel 7.25, komen we er uitgebreid op terug, met een verdere onderbouwing van de inhoudelijke omissies. Zo kan het spel ook een andere wending worden gegeven, met een frisse ploeg binnen het ministerie.

Wat is een soort stand van zaken...

Het is altijd handig om te bezien wat de stand van zaken is alvorens verder commentaar te geven.

- De WHW kent op dit moment het aangepaste artikel 7.25, maar dan wel met de tekst uit de Variawet, dus nog met de fouten die door OCW als zodanig zijn erkend.
- De Verzamelwet waarmee die fouten kunnen worden hersteld, is begin februari door de EK en de TK aangenomen, maar kennelijk nog niet in werking getreden.
- Dat wil zeggen dat sinds 1 januari van dit jaar wordt gewerkt met een niet-correcte versie van de WHW als het gaat om artikel 7.25.

- Daarmee kan ook niet in formele zin een nieuwe Ratho worden opgesteld en gepubliceerd.
- De onderwijskoepels hebben inmiddels aangegeven dat ze de huidige regelingen voor de toelating rond de nadere vooropleidingseisen zullen gebruiken. De discussie over de nieuwe mogelijkheden zal daarmee op een later moment plaatsvinden, mede omdat OCW eerst met een nieuwere versie van de Ratho dient te komen. Het overleg daarover gebeurt in een werkgroep waarin veel van de betrokken partijen verenigd zijn.

Toch maar een schot voor de boeg

We zullen dus ook in de wachtstand moeten gaan staan als het gaat om het kunnen voorzien van een nieuwe Ratho van commentaar, gelet op de consequenties ervan voor de aansluiting op het hbo vanuit het havo/vwo (mbo'ers mogen nu allemaal gewoon naar alle hbo-opleidingen doorstromen, hoewel daarover zeker het een en ander is te zeggen). Ook zullen we dan terugkomen op de eerdere zaken waarvan de minister twee keer in de richting van de Vaste Kamercommissie Onderwijs heeft aangegeven dat ze 'niet ontvankelijk zijn' – ondanks dat een aantal daarvan nadrukkelijk in strijd is met de bedoelingen achter de amendementen die in november 2020 in zeer grote haast zijn ingediend, om te komen tot een meer studeerbaar geheel rond de doorstroom.

Maar we willen toch een schot voor de boeg geven, ons baserend op signalen die rond de aanpassing van de Ratho in het veld worden afgegeven, dus bij hogescholen. Het gaat daarbij om het interpreteren van het nieuwe artikel met betrekking tot het toepassen van de landelijke afspraken rond de nadere vooropleidingseisen, dus voor de vakken binnen en naast een profiel, voor een opleiding met eenzelfde naam.

Een hogeschool kan echter van mening zijn dat, ondanks die gemeenschappelijke naam, het kerndeel (BoK), het landelijk opleidingsprofiel en de afspraken rond leeruitkomsten, het eigen programma en de daarbij behorende aanpak een rechtvaardiging is om de landelijke regeling niet te gaan hanteren.

Dat wil volgens de overheid zeggen dat er sprake is van een 'alles of niets'-situatie. Anders gezegd, het zou betekenen dat als bepaalde vakken worden vereist voor een of meer van de profielen in het havo of vwo, deze volledig vervallen voor de opleiding van de betreffende hogeschool.

Het betekent dat er als zodanig geen nadere vooropleidingseisen gelden voor alle varianten, voltijd, deeltijd en duaal, aangezien in artikel 7.25 geen onderscheid wordt gemaakt op dit punt. Er kan dus ook niet worden gedifferentieerd met gebruikmaking van de profielen, dus dat er alleen aanpassingen zouden zijn per profiel. Om een voorbeeld te geven:

- Voor een opleiding worden bij E&M en C&M gesteld als nadere vooropleidingseisen: wisB + schk + (nat of biol).
- Een instelling kan stellen dat voor de eigen opleiding minder de nadruk ligt binnen de leerlijnen op het vak 'scheikunde' en dus graag zou willen zien dat de eis is: wisB + (nat of biol).
- Echter, volgens het principe dat 'het niet hanteren van de landelijke vooropleidingseisen' betekent ook letterlijk 'het niet gebruiken', zou voor de instelling bij deze profielen een * moeten komen te staan. Dat betekent dat de betreffende leerlingen op basis van een dergelijk profiel zonder meer toegelaten dienen te worden.
- Overigens komt die afwijking niet in een landelijk register te staan. De hogeschool moet dit allemaal zelf communiceren naar de a.s. studenten toe, en daarmee ook de schooldecanen.

Dit lijkt ons nu totaal niet wat de indieners van de amendementen voor ogen hadden. Daarom zouden we de Vaste Kamercommissie willen aanraden nog eens bij zichzelf te rade te gaan en zich gaan afvragen wat er nu in werking is gezet.

Deficiënties na de poort

Nog even aanvullend: Hogescholen mogen straks zelf gaan bepalen dat a.s. studenten die niet aan de eisen voldoen en dus 'deficiënt' zijn, bepaalde vakken pas in het eerste leerjaar hoeven in te halen. Een voorwaardelijke toelating, zeg maar. Dat daarmee de transparantie nog veel minder gaat worden, is wel helder. Maar zoals gezegd, later meer als er een nieuwe Ratho is.